

Wat voor de officiële opening op vrijdag 25 september zijn op natuurbegraafplaats Geestmerloo al mensen begraven. Foto: Amaury Miller

GEESTMERLOO

Veel belangstelling voor natuurbegraafplaatsen

10 september 2020

Natuurbegraafplaatsen zijn populair. Net boven Alkmaar verrijst de nieuwste. Wie van niks weet, waant zich in een wandelpark.

Paden die slingeren over heuvelachtig terrein, bosschages, kleurige velden met klapprozen, zonnebloemen en allerlei kruiden, twee aangelegde eilanden in een meertje, afgeschermd met beschoeiingen van gevlochten wilgentakken en ontsloten door houten bruggetjes. Natuurbegraafplaats Geestmerloo in het dorp Koedijk, even boven Alkmaar, oogt als een park dat er altijd al was.

Het ooit lege weidegebied waar koeien graasden, heeft naar een ontwerp van landschapsarchitect Ada Wille – gespecialiseerd in begraafplaatsen – en Limes Landschapsadvies een metamorfose ondergaan. Alsof een reus elders een stuk bestaande natuur heeft opgepakt en dat op het weiland heeft gelegd.

Op landgoederen met eeuwenoude eiken is het decor voor een natuurbegraafplaats al aanwezig. In Koedijk moesten de handen uit de mouwen. Voor de aanleg van het kerkhof is 160.000 kuub zand

verplaatst, zijn er 40.000 bomen geplant en zakken vol bloemzaden verstrooid.

‘De dubbelfunctie van natuur en begraven biedt grote kansen’

Ada Wille (54) is een ervaren landschapsarchitect met begraafplaatsen als specialisme. Ze publiceerde onder meer *De laatste tuin* (2004), *Ritueel landschap* (2012) en *Het Groot Gedenkboek* (2016).

Toen Charles Lourens haar acht jaar geleden benaderde met zijn idee voor een natuurbegraafplaats bij Alkmaar, was ze meteen enthousiast.

‘Op basis van mijn schetsen hebben we samen met Wim van Nieuwenhuis, adviesmanager van Recreatie Noord-Holland, de gemeente, de provincie en omwonenden laten zien dat het geen traditionele begraafplaats zou worden met hekken en heggen, maar juist een vrij toegankelijk park met fraaie zichtlijnen. Mensen beseften dat de dood bij het leven hoort en hoe troostend natuur kan zijn.’

De grond voor de heuvels in het park komt uit het meer dat is uitgegraven voor de aanleg van de twee eilanden. Wille kreeg alle vrijheid van initiatiefnemer Lourens, het recreatieschap en investeerder Alexander van der Pijl. ‘Het is spannend hoe het gebied zich zal ontwikkelen onder invloed van de seizoenen. De hete zomer heeft Geestmerloo goed doorstaan.’

De transformatie van weidelandschap in een natuurbegraafplaats biedt enorme kansen, zegt Wille. ‘Met de dubbelfunctie natuur en begraven leg je de bestemming van die grond voor lange tijd vast. Er kan daar niets anders komen.’

11 hectare wordt ingenomen door de begraafplaats

Trots rijdt directeur Alexander van der Pijl (47) van Dunweg Uitvaartzorg in een golfkarretje over het terrein dat onderdeel is van recreatiegebied Geestmerambacht. Dat gebied beslaat 24 hectare, waarvan 11 hectare wordt ingenomen door de begraafplaats. De rest is gereserveerd voor een (water)speelplaats met houten klimtoestellen, een hondenuitlaatplaats en natuur.

Op de natuurbegraafplaats kunnen mensen hun eigen plekje uitkiezen, onder een boom, in het open veld of aan het water. Er is plaats voor 5.500 graven – waarvan de helft dubbel – en 1.650 urnen. De graven liggen op ruim 20 meter van elkaar. Hier en daar wijzen kluiten aarde op een vers gedolven graf. Een houten paaltje zorgt voor gps-herkenning. De coördinaten zijn vermeld in de grafakte.

Sommige graven zijn al voorzien van een boomschijf met persoonlijke inscriptie. Hier geen grafstenen van graniet, vaste planten of lantaarns met waxinelichtjes. Er mogen alleen milieuvriendelijke materialen worden gebruikt die door de natuur kunnen worden opgenomen.

(https://cdn.prod.elseone.nl/uploads/2020/09/NED-Natuurbegraafplaatsen-BEELDUNIE_00089584_preview-e1599724725524.jpg).

Terug naar de natuur: de materialen moeten milieuvriendelijk zijn. Dat geldt ook voor de kist. Foto: Jet Budelman/De Beeldunie

Het grafrecht is eeuwigdurend

Anders dan op gewone begraafplaatsen is het grafrecht eeuwigdurend. De graven worden niet geruimd. Ze zijn een onderdeel van de omgeving: het dode lichaam wordt teruggegeven aan de natuur.

In de natuur

Begraven tussen de bomen

(https://cdn.prod.elseone.nl/uploads/2020/09/IMG_NEDbegraafplaatsen_37_GRo.jpg)

Een graf kost 4.250 tot 5.000 euro, een urngraf 2.000 tot 2.500 euro. Maar er zijn geen onderhoudskosten en de boomschijf als natuurlijke ‘grafsteen’ is gratis. Zo is een natuurgraf op termijn zeker goedkoper dan een gewoon graf.

De trend is overgewaaid uit Engeland. Daar werden natuurbegraafplaatsen aangelegd om het onderhoud van eeuwenoude landgoederen te financieren. In Nederland liggen de meeste natuurbegraafplaatsen op de zandgronden in het oosten en zuiden van het land.

Westerwolde op de Veluwe is de oudste en werd in de jaren zestig in de bossen aangelegd op een familielandgoed. Geestmerloo meegeteld zijn er nu achttien natuurbegraafplaatsen (zie ‘In de natuur’). Daar zullen de komende jaren nog heel wat bij komen, want de belangstelling is groot.

Als jongen speelde hij in de garage rond de rouwauto's

Van der Pijl is opgegroeid met de dood. Zijn vader Wim nam in 1975 uitvaartbedrijf Dunweg in Hoofddorp over. De slaapkamer van Alexander lag naast de rouwkamer. Als jongen speelde hij in de garage rond de rouwauto's. Op zijn 21ste begon hij als drager en later uitvaartverzorger en in 2001 volgde hij zijn vader op. Hij breidde het bedrijf uit met vestigingen in Amsterdam, Nieuwkoop en Lisse.

In Hoofddorp investeerde Van der Pijl miljoenen in een groot complex naar Amerikaans voorbeeld waar mensen met honderden tegelijk afscheid kunnen nemen. Inspelend op de corona-richtlijnen van maximaal dertig gasten per uitvaart kwam hij afgelopen voorjaar met het idee van de drive-in uitvaart. Vanuit hun auto kunnen nog eens 48 mensen de uitvaartplechtigheid volgen.

In 2012 werd Van der Pijl benaderd door Charles Lourens (80), die zich conceptueel denker noemt, met het idee voor een natuurbegraafplaats in Noord-Holland. Lourens had rondgekeken in het land en miste zo'n voorziening in Noord-Holland.

Lourens is geboren in toenmalig Nederlands-Indië op het eiland Celebes, dat nu Sulawesi heet. Daar werden op het platteland de doden vaak gewoon in de achtertuin begraven. Als kind speelde hij met zijn vlieger tussen de graven van zijn opa en oma. 'Voor mij horen dood en leven bij elkaar. Dat die twee heel dicht bij elkaar liggen, daar wilde ik iets mee doen. En ik had het gevoel dat Alexander begreep wat ik voor me zag.'

https://cdn.prod.elseone.nl/uploads/2020/09/NED-Natuurbegraafplaats-32_preview-e1599724843665.jpg

Bloemenweiden en boompartijen bepalen het beeld. De graven worden opgenomen door de natuur. Foto: Amaury Miller

Tegenstanders vreesden vervuiling van het grondwater

Van der Pijl verzorgde wel vaker begrafenissen op natuurbegraafplaatsen en was bereid in het plan van Lourens te investeren. Enthousiast vroeg hij vergunningen aan voor de huidige locatie vlak boven Alkmaar. Daar was een baggerdepot gepland. Maar niet iedereen deelde zijn enthousiasme. Tegenstanders vreesden vervuiling van het grondwater en drukte van bezoekers.

De Raad van State gaf uiteindelijk op 1 augustus 2018 toestemming. Van der Pijl had toen al een half miljoen euro aan kosten gemaakt en zijn bedrijf stond een paar keer aan de rand van de afgrond. 'Tegenstanders bleven maar procederen, terwijl er nog geen boom was geplant.'

https://cdn.prod.elseone.nl/uploads/2020/09/NED-Natuurbegraafplaats- 16_preview.jpg

Directeur Alexander van der Pijl geloofde acht jaar geleden meteen in het project. Foto: Amaury Miller

De totale kosten van Geestmerloo belopen 3,3 miljoen euro. Van der Pijl investeerde samen met Natuurbegraafplaatsen van Waarde – dat al zes natuurbegraafplaatsen exploiteert en er enkele in ontwikkeling heeft – 1,8 miljoen euro. Recreatieschap Geestmerambacht droeg 1,5 miljoen euro bij voor ontwikkeling van de natuur.

Het uit hout opgetrokken ontvangsthuis en de fraaie ceremonieruimte met terras ruiken nog naar verf. Om de gasten optimaal te kunnen verzorgen, is er een professionele keuken waar ze heel wat meer kunnen serveren dan koffie en cake.

Wandelaars vertellen ontroerd hoeveel het park bijdraagt aan hun welzijn

De rustieke sfeer doet denken aan die in een bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, het startpunt voor wandelingen. Lourens is er trots op dat zijn idee is uitgevoerd. 'Het is in feite een wandelpark waarbij de overgang naar de begraafplaats heel natuurlijk is. Bezoekers hebben het vaak niet eens door.'

Onlangs zag hij een sobere begrafenis op één van de twee eilanden, en iets verderop uitgelaten kinderen op de natuurspeelplaats. 'Precies zoals ik het had bedacht. Ik zag mijzelf weer als jochie met mijn vlieger rondrennen. Leven en dood gaan natuurlijk samen.'

Toen hij naar de uitgang wandelde, stopte er voor zijn neus een bus met twintig kinderen: een schoolklas die kwam spelen.

Geestmerloo is op alle dagen open, van negen tot vijf uur. Wandelaars vertellen Van der Pijl ontroerd hoeveel hij met het park bijdraagt aan hun welzijn. Tegenstanders die eindeloze juridische procedures voerden om de aanleg te voorkomen, bieden hem hun excuses aan dat ze de zaak hebben opgehouden.

Nog voor de opening van Geestmerloo op vrijdag 25 september zijn er al driehonderd graven verkocht. Van der Pijl voert dagelijks gesprekken met belangstellenden voor een graf. Hij denkt al aan uitbreiding en aan nieuwe locaties. Bij Alkmaar begon de victorie.

Gerlof Leistra

Gerlof Leistra (1959) is misdaadverslaggever van Elsevier Weekblad. Leistra is gespecialiseerd in verhalen over moord en doodslag, tbs en georganiseerde misdaad.